

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_17396

2660

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Η καντιανή ηθική αποδέχεται ότι υπάρχουν θεμελιώδεις αρχές που μας επιτρέπουν να στηρίζουμε απόλυτους κανόνες των πράξεων μας, ανεξάρτητα από συγκεκριμένους στόχους και συνέπειες. **Σωστό**
2. Ο Βίτγκενσταϊν προτείνει να σταματήσουμε να διατυπώνουμε θεωρίες για το νόημα των λέξεων και να επικεντρωθούμε μόνο στη χρήση τους στη γλώσσα. **Σωστό**
3. Οι ωφελιμιστές φιλόσοφοι θεωρούν ότι τα αποτελέσματα των πράξεών μας δεν έχουν καμία σημασία στην ηθική αποτίμηση μιας πράξης. **Λάθος**
4. Η μετάφραση από μια γλώσσα στην άλλη είναι δυνατή, επειδή όλοι οι άνθρωποι μεταχειριζόμαστε τις ίδιες λέξεις. **Λάθος**
5. Για τον Πλάτωνα, οι Ιδέες είναι πράγματα υπαρκτά, αιώνια και αμετάβλητα, που μπορούμε να γνωρίσουμε μόνο με τον νου και όχι με τις αισθήσεις. **Σωστό**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: εμπειρισμός, δυϊσμός (θεωρία αλληλεπίδρασης), πλατωνική ουτοπία.

(μονάδες 15)

εμπειρισμός: Κατά τους εμπειριστές η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως ή και αποκλειστικά από τις αισθήσεις. Η αφετηρία της συνίσταται στην καταχώριση, την αποτύπωση στον νου, μέσα από την αισθητηριακή αντίληψη, των «στοιχειωδών δεδομένων» του κόσμου που μας περιβάλλει.

Δυϊσμός(θεωρία αλληλεπίδρασης):Μεγάλοι φιλόσοφοι, από την αρχαιότητα μέχρι και τους νεότερους χρόνους, όπως ο Πλάτων και ο Ντεκάρτ, επεξεργάστηκαν τα κυριότερα επιχειρήματα για την ύπαρξη της ανθρώπινης ψυχής και για την ανεξαρτησία της από το σώμα. Ο Ντεκάρτ μάλιστα, απέδωσε ιδιαίτερη σημασία στη βεβαιότητα που (πίστευε ότι) του παρείχε το επιχείρημα “σκέπτομαι, άρα υπάρχω”

Σύμφωνα με τη θεωρία του, που περιγράφεται ως δυϊσμός και ως θεωρία αλληλεπίδρασης, κάθε άνθρωπος απαρτίζεται από δύο οντότητες, από το πνεύμα, του οποίου η ουσία είναι η σκέψη (όλες οι νοητικές λειτουργίες), και από το υλικό σώμα, του οποίου η ουσία είναι η έκταση. Το πνεύμα αλληλεπιδρά με το σώμα μέσω της επίφυσης (κωναρίου), ενός αδένου στο κέντρο του εγκεφάλου. Μέσω αυτού του αδένου διαβιβάζονται προς το πνεύμα τα ερεθίσματα που δέχεται το σώμα μας από το εξωτερικό περιβάλλον και, αντιστρόφως, μέσω αυτού του αδένου διαβιβάζονται προς το σώμα οι εντολές που δίνουν ο νους και η βούλησή μας, για να κινηθούν τα μέλη μας. Δυστυχώς, δεν είναι εύκολο να εξηγηθεί πώς δύο τελείως διαφορετικές ουσίες, η μία υλική και η άλλη πνευματική, μπορούν να επιδράσουν η μία στην άλλη - η αναφορά στην επίφυση, που έτσι κι αλλιώς δεν έχει καμιά επιστημονική βάση, δε λύνει το πρόβλημα.

πλατωνική ουτοπία: Ο Πλάτωνας στο έργο του «πολιτεία» περιγράφει με λεπτομέρειες ένα μεγαλειώδες όραμα αρμονικής και δίκαιης συνύπαρξης των πολιτών μέσα σε μία κοινωνία όπου «οι φιλόσοφοι κυβερνούν» ή «οι κυβερνήτες φιλοσοφούν».

ΘΕΜΑ Α2

2α. Ποιες δυσκολίες, κατά τη γνώμη σας, παρουσιάζει κατά την εφαρμογή της η θεωρία του ωφελιμισμού;

(μονάδες 12)

Η θεωρία του ωφελιμισμού παρουσιάζει αδυναμίες καθώς δεν είναι βέβαιο ότι μπορούμε να προβλέψουμε πάντα με ασφάλεια τα αποτελέσματα των πράξεων μας, ώστε να αναζητήσουμε σε αυτά το κριτήριο του ηθικά ορθού. Δεν είναι σαφές το πώς θα μετρήσουμε την παραγόμενη ωφέλεια για όλους τους ανθρώπους. Η θεωρία αυτή λειτουργεί με ποσοτικά και όχι ποιοτικά δεδομένα, καθώς ενδιαφέρεται μόνο για τα ποσά ευτυχίας που θα εξασφαλίσει, όμως δεν συμφωνούν όλοι για την επίτευξη του καλού και της ευτυχίας ακόμα κι αν αυτό που επιδιώκεται είναι η ευχαρίστηση και η αποτροπή της δυστυχίας. Κάποιοι ωφελιμιστές τονίζουν ότι σκεφτόμαστε δίκαια αν υπολογίζουμε το μερίδιο ευθύνης κάθε ατόμου στην ευτυχία, αλλά ξεχνούν ότι μεγαλύτερη σημασία έχει όχι η ικανοποίηση της πλειονότητας, όσο ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των πιο ασθενών μειονοτήτων. Τέλος ο ωφελιμισμός χρησιμοποιεί τον άνθρωπο όχι ως σκοπό αλλά ως μέσο προκειμένου για την μεγιστοποίηση της ωφέλειας, δηλαδή θυσιάζει τους λίγους για την ωφέλεια των πολλών.

2β.Με ποιον τρόπο οι κανόνες του δικαίου συμβάλλουν στην αρμονική ζωή των ανθρωπίνων κοινωνιών; Ποια προβλήματα, κατά τη γνώμη σας, θα αντιμετώπιζαν κοινωνίες χωρίς δίκαιο;

(μονάδες 13)

Ο άνθρωπος ως φύσει πολιτικό και κοινωνικό ον είχε ανάγκη να δημιουργήσει κοινωνία μέσα στην οποία θα μπορούσε να επικοινωνεί, να καλύπτει τις ανάγκες του, να προστατεύει την επικράτειά του και τα μέλη της κοινωνίας του. Ήδη από τις πρώτες οργανωτικές δομές και την ανάπτυξη των πρώτων μορφών κράτους, ο άνθρωπος διαμόρφωσε θεσμούς για την οργάνωση και την ευημερία των μελών των κοινωνιών και των πολιτειών. Αρχικά οι θεσμοί ήταν αρκετά αυστηροί και σκληροί, στη συνέχεια όμως διαμόρφωσαν θεσμούς που αντανakλούσαν τις βασικές ηθικές τους αντιλήψεις και καθιστούσαν δυνατή τη διακυβέρνησή τους και συστηματική την επιδίωξη των στόχων τους. Ο σημαντικότερος θεσμός είναι του δικαίου, το σύνολο των κανόνων οι οποίοι ρυθμίζουν με τρόπο υποχρεωτικό τις σχέσεις των μελών μιας οργανωμένης κοινωνίας. Επίσης οι κανόνες αυτοί ρυθμίζουν την λειτουργία της κοινωνίας και την αρμονική και δίκαιη συνύπαρξη των μελών της. Ο θεσμός του δικαίου κατοχυρώνει και διασφαλίζει τα δικαιώματα των πολιτών της, την ισονομία και την ισοπολιτεία και δεν επιτρέπει την παραβίασή τους. Οι οργανωμένες κοινωνίες με βάσει τους κανόνες του δικαίου αντιμετωπίζουν τους εξωτερικούς κινδύνους, αξιοποιούν σωστά τους υπάρχοντες πόρους, που είναι συνήθως ανεπαρκείς και εξυπηρετούν όσο γίνεται καλύτερα τα συμφέροντα των μελών τους, αποφεύγουν τις αντιπαλότητες μεταξύ τους και προάγουν την ευημερία τους σε κάθε επίπεδο.

Η ανυπαρξία του δικαίου θα οδηγούσε σε αυθαιρεσίες και απολυταρχικές στάσεις από πλευρά της πολιτικής εξουσίας, θα παραβιάζονταν τα δικαιώματα των πολιτών, θα επικρατούσε αδικία και ανισότητα. Από την πλευρά του συνόλου θα επικρατούσε αναρχία και οχλοκρατία, καθώς θα υπήρχε ασυδοσία και δεν θα υπήρχε κανένας έλεγχος από την κρατική μηχανή.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού